

SDG Insights | สถานะประเทศไทยจาก SDG Index: 4 ปีผ่านไป อะไรดีขึ้นหรือแย่ลงบ้าง ?

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชล บุนนาค

ผู้อำนวยการโครงการ SDG Move Thailand

นับจากปีที่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เริ่มดำเนินการในปี 2016 นี้ก็เข้าปีที่ 5 ของ SDGs แล้ว เหลือเวลาอีกประมาณ 10 ปีที่เราจะช่วยกันผลักดันให้ประเทศและโลกของเราบรรลุสู่ความยั่งยืน หนึ่งในดัชนีที่ผู้คนรู้จักและนิยมใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงเมื่อพูดถึงสถานะ SDGs ของประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทย ก็คือ SDG Index บทความนี้จะนำเสนอสถานะของประเทศไทยในปี 2019 ก่อนเพื่อให้ผู้อ่านเห็นสถานะปัจจุบันของประเทศไทย แล้วจากนั้นก็ย้อนเวลากลับไปนับตั้งแต่ SDG Index เริ่มรายงานสถานะของประเทศต่างๆ โดยเริ่มตั้งแต่ปี 2016 มาจนถึงปี 2019 เพื่อดูว่า 4 ปีผ่านมาสถานะด้านต่างๆ ของประเทศไทยเป็นอย่างไร

1. บางประเด็นที่ควรทราบก่อนพิจารณา SDG Index

อย่างไรก็ดีก่อนที่กล่าวถึงสถานะ SDGs ของประเทศไทยตาม SDG Index มีบางประเด็นที่ผู้อ่านควรทราบเกี่ยวกับ SDG Index เสียก่อน

ประการแรก SDG Index ไม่ใช่ดัชนีทางการที่ใช้ในการติดตามการดำเนินงาน SDGs ขององค์การสหประชาชาติ แต่เป็นดัชนีที่จัดทำขึ้นโดยเครือข่ายการแก้ปัญหาการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Solutions Network: SDSN) ร่วมกับมูลนิธิ Bertelsmann (Bertelsmann Stiftung)

ประการที่สอง ตัวชี้วัดใน SDG Index มีบางตัวที่สอดคล้องกับ SDG indicators แต่ก็มีอีกหลายตัวที่ไม่ใช่ตัวชี้วัดทางการของ SDGs แต่เป็นตัวชี้วัดที่ทีมงานของผู้จัดทำพัฒนาขึ้นมาภายใต้ความจำกัดของข้อมูล

ประการที่สาม SDG Index ไม่ได้สะท้อนภาพของเป้าประสงค์ (Targets) ทั้งหมดของ SDGs แต่เป็นภาพสถานะของเป้าประสงค์ที่พอมีข้อมูลและเป็นสาระสำคัญของเป้าหมายนั้นๆ ในมุมมองของผู้จัดทำ

ประการที่สี่ แม้ว่ารายงาน SDG Index จะจั่วหัวว่าเป็น SDG Index 2019 หรือปีใดก็ตาม ใช่ว่าตัวชี้วัดทั้งหมดจะเป็นตัวชี้วัดของปี 2019 ทั้งนี้เนื่องจากตัวชี้วัดแต่ละตัวนั้นอาจมีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าเป็นตัวชี้วัดประเภทใดและแต่ละประเทศมีวงรอบการเก็บแบบใด เช่น เก็บทุกปี ทุก 2 ปี หรือ ทุก 5 ปี เป็นต้น ดังนั้นข้อมูลที่ใช้ใน SDG Index แต่ละฉบับจะเป็นข้อมูลล่าสุดเท่าที่มี แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นข้อมูลในปีนั้น (หากอยากรับว่าเขาใช้ข้อมูลอะไรในปีไหนสามารถเข้าไปดูได้ที่

ประการสุดท้าย SDG Index ถูกออกแบบมาเพื่อประเมินสถานการณ์ภาพรวมของแต่ละประเทศเพื่อเปรียบเทียบกับระดับโลก ตัวชี้วัดจึงมักเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในระดับโลก (เช่น เส้นความยากจนสากลในเป้าหมายที่ 1) จึงอาจทำให้ผลการวิเคราะห์ในบางข้ออาจขัดกับความรู้สึกของคนในประเทศนั้น นอกจากนี้ยังมีบางสถานการณ์ที่มีความจำเพาะสำหรับแต่ละประเทศ แต่ไม่ได้ถูกแสดงออกมาผ่าน SDG Index ก็เป็นไปได้

การกล่าวถึงประเด็นที่ควรทราบข้างต้น มิได้ต้องการลดความน่าเชื่อถือของ SDG Index แต่อย่างใด เพียงแต่ต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจถึงข้อจำกัดของ SDG Index เพื่อจะได้เข้าใจมันอย่างถูกต้องและไม่หลงยึดติดกับผลของ SDG Index จนเกินไป

2. ประเทศไทยอยู่ตรงไหน ใน SDG Index 2019

ในปี 2019 เป็นปีที่ SDG Index ถูกพูดถึงในประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะรัฐบาลที่นำ Index ตัวนี้มานำเสนอให้เห็นความก้าวหน้าของประเทศไทย เหตุผลที่มันถูกพูดถึงอย่างมากเพราะเป็นปีที่ประเทศไทยมีอันดับสูงที่สุดนับตั้งแต่มี SDG Index มา และอันดับสูงสุดในกลุ่มประเทศอาเซียนอีกด้วย โดยในรายละเอียดนั้นประเทศไทยอยู่อันดับที่ 40 จากการประเมินประเทศที่มีข้อมูลทั้งหมด 162 ประเทศ โดยได้คะแนนรวมทั้งหมด 73.0 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 ซึ่งคะแนนดังกล่าวสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตะวันออกเฉียงใต้ที่อยู่ 65.7

นอกจากนี้หากเปรียบเทียบกับประเทศอาเซียนด้วยกัน ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีอันดับสูงสุดคือ อันดับที่ 40 ตามมาด้วยประเทศเวียดนามที่อยู่ในอันดับ 54 ประเทศสิงคโปร์ อยู่อันดับที่ 66 และประเทศมาเลเซีย อยู่อันดับที่ 68 ซึ่ง ณ จุดนี้อาจมีคนตั้งคำถามแล้วว่าเป็นไปได้อย่างไรที่สิงคโปร์มีอันดับที่ต่ำกว่าประเทศไทย เหตุผลสำคัญก็คือแม้ว่าสิงคโปร์จะมีถึง 4 เป้าหมายที่ยั่งยืนแล้ว คือ เป้าหมายที่ 1 การขจัดความยากจน เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ เป้าหมายที่ 7 การเข้าถึงพลังงานสะอาด และเป้าหมายที่ 9 โครงสร้างพื้นฐาน อุตสาหกรรมและนวัตกรรม ในหลายตัวชี้วัดที่ SDG Index พิจารณานั้น สิงคโปร์ไม่มีข้อมูลเหล่านี้ นอกจากนี้สิงคโปร์ยังขาดข้อมูลของเป้าหมายที่ 10 คือ Gini Coefficient adjusted for top income ซึ่งเป็นตัวชี้วัดเดียวของเป้าหมายที่ 10 ในดัชนีนี้อีกด้วย

สำหรับสถานการณ์ของประเทศไทยนั้น หากจำแนกเป็นรายเป้าหมาย จะพบว่า **ประเทศไทยมีเป้าหมายที่อยู่ในเกณฑ์ที่เรียกว่าบรรลุแล้ว 1 เป้าหมายคือ เป้าหมายที่ 1 การขจัดความยากจน** โดยตัวชี้วัดหลักของเป้าหมายนี้คือเส้นความยากจนสากล และจำนวนประชากรที่คาดการณ์ว่าจะอยู่ใต้เส้นความยากจนในปี 2030 ซึ่งทั้งสองตัวชี้วัดนั้นประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ที่บรรลุแล้ว เส้นความยากจนสากล ปัจจุบันอยู่ที่ 1.90 \$US ซึ่ง

เมื่อคิดเป็นเงินบาทไทยแล้วมีค่าต่ำมาก ประมาณเกือบ 57.28 บาทเท่านั้น หากคิดเป็นต่อเดือนจะอยู่ที่เดือนละ 1,718.40 บาท ทำให้ประเทศไทยมีคนจนแบบ extreme poverty อยู่เลย จึงไม่น่าแปลกใจที่ประเทศไทยจะผ่านเกณฑ์ในข้อนี้ แต่หากคิดตามเส้นความยากจนของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งโดยเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 2,710 บาทต่อเดือน ประเทศไทยจะมีคนจนอยู่ราวร้อยละ 9.85 ของประชากรทั้งหมด (สศช. 2562)

เป้าหมายที่อยู่ในระดับรองลงมา คือ สีเหลือง ซึ่งหมายถึงยังมีความท้าทายบางประการอยู่ คือ เป้าหมายที่ 4 การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งในข้อนี้ปัญหาสำคัญของประเทศไทยคือปัญหาเรื่องการออกจากการเรียนกลางคัน ซึ่งทำให้จำนวนนักเรียนที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีเพียงร้อยละ 78.4 เท่านั้น

สำหรับเป้าหมายที่อยู่ในระดับที่ 3 คือ สีส้ม หมายถึงยังมีความท้าทายที่สำคัญยังมีทั้งหมด 11 เป้าหมาย ในแต่ละเป้าหมายมีหลายตัวชี้วัด ซึ่งมีทั้งที่อยู่ในสถานะที่ดีบ้าง ปานกลางบ้าง หรือวิกฤติบ้าง ในที่นี้จะขอยกมาเพียงตัวชี้วัดที่อยู่ในขั้นวิกฤติเท่านั้น เป้าหมายที่อยู่ในสถานะสีส้มประกอบด้วย

เป้าหมายที่ 2 การจัดการความหิวโหย มีประเด็นปัญหาขั้นวิกฤติคือดัชนีการจัดการไนโตรเจนอย่างยั่งยืน (Sustainable Nitrogen Management Index) ซึ่งสื่อว่าประเทศไทยยังมีการใช้ปุ๋ยเคมีมากเกินไปและ การใช้มันไม่ได้นำไปสู่การเพิ่มผลผลิตเท่าที่ควร

เป้าหมายที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศสภาพ ประเด็นปัญหาที่อยู่ในขั้นวิกฤติคือสัดส่วนของผู้หญิงในรัฐสภา (ซึ่งเข้าใจว่าเป็นข้อมูลก่อนการเลือกตั้งปีพ.ศ. 2562) มีผู้หญิงในสภาคิดเป็นร้อยละ 5.3 เท่านั้น

เป้าหมายที่ 6 น้ำสะอาดและสุขาภิบาล ประเด็นปัญหาที่อยู่ในขั้นวิกฤติคือสัดส่วนน้ำเสียที่ได้รับการบำบัดตามดัชนีรายงานว่ามีเพียงร้อยละ 12.1 ของน้ำเสียทั้งหมดที่ได้รับการบำบัด

เป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดและจ่ายได้ ไม่มีประเด็นปัญหาวิกฤติ แต่ประเด็นที่เป็นปัญหาระดับปานกลางคือ อัตราการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้เชื้อเพลิงและพลังงาน

Current Assessment – SDG Dashboard

สถานะประเทศไทยใน SDG Index 2019 ที่มา www.sdgindex.org

เป้าหมายที่ 8 งานที่มีคุณค่าและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ไม่มีประเด็นปัญหาวิกฤติ แต่ประเด็นที่เป็นปัญหาระดับปานกลางคือ ความชุกของกรณีแรงงานทาสสมัยใหม่ (Modern Slavery) โดยดัชนีรายงานว่ามีเหยื่อแรงงานทาสสมัยใหม่ 8.9 รายต่อประชากร 1000 คน

เป้าหมายที่ 9 โครงสร้างพื้นฐาน อุตสาหกรรมและนวัตกรรม ประเด็นปัญหาที่อยู่ในขั้นวิกฤติคือ สัดส่วนรายจ่ายด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 0.6 ของ GDP เท่านั้น

เป้าหมายที่ 11 เมืองและชุมชนยั่งยืน ประเด็นปัญหาที่อยู่ในขั้นวิกฤติคือ ปัญหา PM 2.5

เป้าหมายที่ 12 การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ไม่มีประเด็นปัญหาวิกฤติ แต่ประเด็นที่เป็นปัญหาระดับปานกลางคือ การจัดการของเสียของเทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ Nitrogen Production Footprint

เป้าหมายที่ 15 ระบบนิเวศบนผืนดิน ประเด็นปัญหาที่อยู่ในขั้นวิกฤติคือ เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ โดยดัชนีใช้ตัวชี้วัดคือ Red list index of species survival ซึ่งประเทศไทยได้คะแนน 0.8 จากคะแนนเต็ม 1

ซึ่งเป็นคะแนนที่ลดลงจากปีก่อน สะท้อนว่าความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยถูกคุกคาม มีสัตว์หลายชนิดที่มีสถานะใกล้สูญพันธุ์เพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ 16 สันติภาพ ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง มีประเด็นปัญหาที่อยู่ในชั้นวิกฤติคือเรื่องการคอร์รัปชัน โดยดัชนีชี้วัดชี้วัดคือ Corruption Perception Index ซึ่งประเทศไทยได้เพียง 36 คะแนนจาก 100 คะแนน

เป้าหมายที่ 17 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ไม่มีประเด็นปัญหาวิกฤติ แต่ประเด็นที่เป็นปัญหาระดับปานกลางคือ สัดส่วนการใช้จ่ายด้านสุขภาพและการศึกษาของภาครัฐต่อ GDP และรายได้ของรัฐบาลต่อ GDP

สำหรับเป้าหมายที่อยู่ในชั้นวิกฤติของประเทศไทย คือ สีแดง มีอยู่ทั้งหมด 4 เป้าหมาย เช่นเดียวกับเป้าหมายสีส้ม แต่ละเป้าหมายมีหลายตัวชี้วัดซึ่งอยู่ในสถานะดีบ้าง ปานกลางบ้าง วิกฤติบ้าง ในที่นี้จะขอยกมาเพียงตัวชี้วัดที่อยู่ในชั้นวิกฤติเท่านั้น

เป้าหมายที่ 3 สุขภาพและสุขภาวะที่ดี ประเด็นปัญหาที่อยู่ในชั้นวิกฤติ มี 3 ประเด็นหลัก คือ (1) การป่วยเป็นวัณโรค ซึ่งดัชนีรายงานว่าประเทศไทยมีกรณีของวัณโรค 156 กรณีต่อประชากร 1 แสนคน (2) การตายจากอุบัติเหตุทางถนน อยู่ที่ 31.7 คนต่อประชากร 1 แสนคน และ (3) ปัญหาแม่วัยรุน ซึ่งอยู่ที่ 51.8 รายต่อการเกิด 1000 ราย ซึ่งทั้ง 3 ตัวชี้วัดนี้จัดอยู่ในเกณฑ์สีแดง หมายถึงมีสถานะที่ค่อนข้างวิกฤติโดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ

เป้าหมายที่ 10 การลดความเหลื่อมล้ำ ประเด็นปัญหาที่อยู่ในชั้นวิกฤติคือความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเพียงตัวชี้วัดเดียวในเป้าหมายนี้ใน SDG Index (SDG Indicators ของ SDG 10 มีทั้งหมด 11 ตัวชี้วัด) ค่า Gini Coefficient adjusted for top income (ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์ Gini ที่มีการปรับปรุงเพื่อให้เห็นความแตกต่างของกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดกับกลุ่มอื่นๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น) อยู่ที่ 42.1 ซึ่งค่าของสัมประสิทธิ์ Gini นั้นยิ่งมากยิ่งแปลว่าเหลื่อมล้ำมาก ประเทศไทยมีสถานะข้อนี้ค่อนข้างวิกฤติโดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ

เป้าหมายที่ 13 การดำเนินการเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเทศไทยมีประเด็นวิกฤติตามดัชนีทั้งหมด 2 ประเด็นหลัก คือ (1) การปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์จากการใช้พลังงาน อยู่ที่ 4.5 ตันคาร์บอนไดออกไซด์ต่อหัวประชากร ซึ่งนับว่าเป็นอันดับที่ 3 ของประเทศในอาเซียน รองจากบรูไนและมาเลเซีย และ (2) จำนวนประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คิดเป็น 929.3 รายต่อประชากร 1 แสนคน สะท้อนว่าประเทศไทยยังต้องทำงานอีกมากในเรื่องของการลดก๊าซเรือนกระจก (Mitigation) และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Adaptation)

เป้าหมายที่ 14 ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง เป้าหมายนี้มีประเด็นวิกฤติ 2 ประเด็นหลักคือ (1) มลพิษในทะเล โดยดัชนีรายงานว่า Ocean Health Index ของประเทศไทยในด้านน้ำสะอาดนั้นอยู่ที่ 53.4 คะแนนจาก 100 คะแนน และ (2) ร้อยละของปลาและสัตว์ทะเลที่ถูกจับเกินพอดีหรือล่มสลายไปแล้ว อยู่ที่ ร้อยละ 55.6 ซึ่งทั้ง 2 ตัวชี้วัดประเทศไทยถือว่าอยู่ในขั้นวิกฤติเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ

สถานะประเทศไทยจาก SDG Index (2015 - 2019)

ประเด็นที่ยังยืนมากขึ้น			ประเด็นที่ยังยืนน้อยลง		
สุขภาพ	ภาวะแคระแกร็นและผอมแห้งในเด็ก	SDG3	สังคม	ภาวะขาดสารอาหาร	SDG2
	อัตราการตายของทารกและเด็ก			อัตราการตายจากมลพิษทางอากาศ	SDG3
	การเป็นโรค			การตั้งครมภ์ของวัยรุ่นต่อการเกิดมีชีพ	SDG9
	อัตราการตายจากอุบัติเหตุบนถนน			คะแนนของมหาวิทยาลัย 3 อันดับแรกของประเทศ	SDG16
	อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี			จำนวนประชากรในเรือนจำ	SDG17
	ความครอบคลุมการให้บริการสาธารณสุข			รายได้จากภาษีต่อ GDP	SDG17
การศึกษาวิจัย	อัตราการเข้าเรียนระดับประถม	SDG4	เศรษฐกิจ	การใช้จ่ายของรัฐด้านสุขภาพและการศึกษาต่อ	SDG8
	รายจ่ายด้านวิจัยและพัฒนาต่อ GDP			อัตราการเจริญเติบโตตามระดับรายได้	
โครงสร้างพื้นฐาน	สัดส่วนประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ต	SDG9		อัตราการว่างงาน	SDG10
	การเป็นสมาชิกอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์เคลื่อนที่			ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ	
	สัดส่วนประชากรที่เข้าถึงน้ำประปา			SDG6	
สังคมสิ่งแวดล้อม	สุขภาพมหาสมุทรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ	SDG14		สิ่งแวดล้อม	ความเข้มข้นของ PM 2.5 ในเขตเมือง
	การฆาตกรรมต่อประชากร	SDG16	การผลิตขยะอิเล็กทรอนิกส์		SDG12
	ความรู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินในยามค่ำคืน	SDG16	ดัชนีสุขภาพมหาสมุทร - น้ำสะอาด		SDG14
		ประชากรปลาและสัตว์ทะเลที่ถูกจับมากเกินไปเกินสมมูลประชากรปลา			

ประเด็นการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นและน้อยลงจาก SDG Index ตั้งแต่ปี 2015-2019

3. ประเทศไทยมีอะไรยั่งยืนขึ้นบ้างในช่วงเวลา 4 ปีที่ผ่านมา?

ประเทศไทยมีหลายประเด็นที่ยั่งยืนขึ้นในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา ในภาพรวมประเทศไทยมีลำดับที่ขยับขึ้นจากลำดับที่ 61 ในปี 2016 มาเป็น ลำดับที่ 40 ในปี 2019 คะแนนรวมเพิ่มขึ้นจาก 62.2 ในปี 2016 เป็น 73 คะแนนในปี 2019

กลุ่มประเด็นที่ประเทศไทยทำได้ดีขึ้นในช่วง 4 ปีที่ผ่านมาจะอยู่ในส่วนของประเด็นด้านสุขภาพ การศึกษา โครงสร้างพื้นฐาน และประเด็นอื่นๆ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นด้านสุขภาพที่ประเทศไทยทำได้ดีขึ้นในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา มีดังนี้

- ความชุกของภาวะแคระแกร็น (Stunting) ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี มีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 16.3 ในดัชนีปี 2016 เป็นร้อยละ 10.5 ในดัชนีปี 2019 (SDG 2)
- ภาวะผอมแห้ง (Wasting) ในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี มีสัดส่วนลดลงจากร้อยละ 6.7 ในดัชนีปี 2018 เป็นร้อยละ 5.4 ในดัชนีปี 2019 (SDG 2)
- อัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี (ต่อ 1000 รายของการเกิดมีชีวิต) ลดลงจาก 12.3 ในดัชนีปี 2016 เป็น 9.5 ในดัชนีปี 2019 (SDG 3)
- อัตราการตายของทารกแรกเกิด (ต่อ 1000 รายของการเกิดมีชีวิต) ลดลงจาก 7.3 ในปีดัชนีปี 2016 เป็น 5.3 ในดัชนีปี 2019 (SDG 3)
- อัตรากรณีการเป็นโรคต่อประชากร 100,000 คน ลดลงจาก 171 ราย ในดัชนีปี 2016 เป็น 156 รายในดัชนีปี 2019 (SDG 3)
- อัตราการตายจากอุบัติเหตุบนท้องถนน ต่อประชากร 100,000 คน ลดลงจาก 36.2 ในดัชนีปี 2016 เป็น 31.7 ในดัชนีปี 2019 (SDG 3)
- อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี เพิ่มขึ้นจาก 66 ปีในดัชนีปี 2016 เป็น 75.5 ปีในดัชนีปี 2019
- ดัชนี Universal Health Coverage Tracer index (ดัชนีความครอบคลุมการบริการ) ดีขึ้น โดยคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 68.2 ในดัชนีปี 2017 เป็น 76.4 ในดัชนีปี 2019 (SDG 3)

ประเด็นด้านการศึกษาและวิจัยที่ประเทศไทยทำได้ดีขึ้นในช่วง 4 ปีที่ผ่านมามีดังนี้

- อัตราการเข้าเรียนระดับประถมโดยสุทธิ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 95.6 ในดัชนีปี 2016 เป็นร้อยละ 98 ในดัชนีปี 2019 (SDG 4)
- สัดส่วนรายจ่ายด้านวิจัยและพัฒนาต่อ GDP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.3 ของดัชนีปี 2016 เป็น ร้อยละ 0.6 ในดัชนีปี 2019 (SDG 9)

ประเด็นด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ประเทศไทยทำได้ดีขึ้นในช่วง 4 ปีที่ผ่านมามีดังนี้

- การเป็นสมาชิกอินเทอร์เน็ตบรอดแบนด์เคลื่อนที่ ต่อประชากร 100 คน เพิ่มขึ้นจาก 52.3 ในดัชนีปี 2016 เป็น 99 ในดัชนีปี 2019 (SDG 9)
- สัดส่วนของประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 34.6 ในดัชนีปี 2016 เป็นร้อยละ 52.9 ในดัชนีปี 2019 (SDG 9)
- สัดส่วนประชากรที่เข้าถึงน้ำประปาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 75.9 ในดัชนีปี 2016 เป็นร้อยละ 83.9 ในดัชนีปี 2019 (SDG 6)

ประเด็นด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่ประเทศไทยทำได้ดีขึ้นในช่วง 4 ปีที่ผ่านมามีดังนี้

- ดัชนีสุขภาพมหาสมุทรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ จากคะแนน 100 คะแนน ประเทศไทยได้คะแนนเพิ่มจาก 81 คะแนนในดัชนีปี 2016 เป็น 86 คะแนนดัชนีปี 2018 (SDG 14)
- การฆาตกรรมต่อประชากร 100,000 คน จาก 5 รายในดัชนีปี 2016 เป็น 3.2 รายในดัชนีปี 2019 (SDG 16)
- สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่รายงานว่ารู้สึกปลอดภัยเมื่อเดินในเมืองยามค่ำคืน เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 69.4 ในดัชนีปี 2016 เป็นร้อยละ 71.1 ในดัชนีปี 2019 (SDG 16)

4. ประเทศไทยมีอะไรที่ยั่งยืนน้อยลงบ้างในช่วงเวลา 4 ปีที่ผ่านมา?

ประเด็นที่ประเทศไทยมีสถานการณ์ความยั่งยืนที่แย่ลงในช่วงเวลา 4 ปีนั้นกระจายไปในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ประเด็นความยั่งยืนในด้านสังคม (People) ที่มีสถานการณ์แย่ลงในช่วง 4 ปีที่ผ่านมามีดังนี้

- ความชุกของภาวะขาดสารอาหาร (undernourishment) เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.4 ในดัชนีปี 2016 เป็นร้อยละ 9 ในดัชนีปี 2019 (SDG 2)
- อัตราการตายอันเนื่องมาจากมลพิษทางอากาศในครัวเรือนและในสิ่งแวดล้อมต่อประชากร 100,000 คน เพิ่มขึ้นจาก 6.5 ในดัชนีปี 2017 เพิ่มเป็น 61 ในดัชนีปี 2019 (ใช้ครับ เพิ่มจาก 6.5 เป็น 61) (SDG 3)
- การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นต่ออัตราการเกิดมีชีพ 1000 คน เพิ่มขึ้นจาก 44.6 ในดัชนีปี 2017 เป็น 51.8 ในดัชนีปี 2019 (SDG 3)
- ค่าเฉลี่ยคะแนนของมหาวิทยาลัย 3 อันดับแรกของประเทศใน Times Higher Education University Ranking ลดลงจาก 28.3 ในดัชนีปี 2018 เป็น 24.9 ในดัชนีปี 2019 (SDG 9)
- จำนวนประชากรในคุกต่อประชากร 100,000 คน เพิ่มขึ้นจาก 398 คนในดัชนีปี 2016 เป็น 472.2 คนในดัชนีปี 2018 (SDG 16)
- สัดส่วนของรายได้จากภาษีต่อ GDP ลดลงจากร้อยละ 24.1 ในดัชนีปี 2016 เป็น 19.2 ในดัชนีปี 2019 (SDG 17)
- สัดส่วนของการใช้จ่ายของรัฐด้านสุขภาพและการศึกษาต่อ GDP ลดลงจากร้อยละ 10.7 ในดัชนีปี 2017 เป็นร้อยละ 6.8 ในดัชนีปี 2019 (SDG 17)

ประเด็นความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ (Prosperity) ที่มีสถานการณ์แย่ลงในช่วง 4 ปีที่ผ่านมามีดังนี้

- อัตราการเจริญเติบโตที่ถูกปรับให้สมดุลกับระดับรายได้ของประเทศ (Adjusted Growth Rate) ตามข้อมูลของธนาคารโลกโดยมีปีฐานคือปี 2017 ลดลงจาก -0.4 ในดัชนีปี 2018 เป็น -0.9 ในดัชนีปี 2019 (SDG 8)
- อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.6 ในดัชนีปี 2017 เป็น 1.3 ในดัชนีปี 2019 (SDG 8)
- ค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini Coefficient adjusted for top income) เพิ่มขึ้นจาก 39.4 ในดัชนีปี 2016 เป็น 42.1 ในดัชนีปี 2019 (SDG 10)

ประเด็นความยั่งยืนในด้านสิ่งแวดล้อม (Planet) ที่มีสถานการณ์แย่ลงในช่วง 4 ปีที่ผ่านมาดังนี้

- ค่าเฉลี่ยความเข้มข้นประจำปีของ PM 2.5 ในเขตเมือง ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) เพิ่มขึ้นจาก 22.4 ในดัชนีปี 2016 เป็น 26.3 ในดัชนีปี 2019 (SDG 11)
- การผลิตขยะอิเล็กทรอนิกส์ นับเป็นกิโลกรัมต่อหัวประชากร เพิ่มจาก 6.4 kg/Capita ในดัชนีปี 2017 เป็น 7.4 ในดัชนีปี 2019 (SDG 12)
- ดัชนีสุขภาพมหาสมุทร - น้ำสะอาด คะแนนลดลงจาก 65.5 ในดัชนีปี 2016 เป็น 53.4 ในดัชนีปี 2019 (SDG 14)
- ร้อยละของปลาและสัตว์ทะเลที่ถูกจับเกินพอดีหรือประชากรปลาล่มสลายไปแล้ว (Fish stock overexploited or collapsed) เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 43 ในดัชนีปี 2016 เป็นร้อยละ 55.6 ในดัชนีปี 2019 (SDG 14)

5. บทสรุป

การพิจารณา SDG Index ในรายละเอียดเพื่อให้เข้าใจสาเหตุที่มาของค่าคะแนนและอันดับ รวมถึงเข้าใจสิ่งที่ประเทศไทยทำได้ดีและยังทำได้ไม่ดี มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมองไปในอนาคตและการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดันเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จากการเจาะลึกลงไป ในรายละเอียดของ SDG Index จะพบว่า การที่ประเทศไทยขึ้นเป็นอันดับ 1 ของอาเซียนใน SDG Index ปี 2019 นั้นหาใช่เป็นเพราะการพัฒนาขึ้นของประเทศไทยแต่อย่างใดเลยไม่ แต่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงตัวชี้วัด และการที่ประเทศเช่น สิงคโปร์ขาดตัวชี้วัดบางตัว

ถึงกระนั้นก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าภาครัฐไทยทำงานได้อย่างดีเยี่ยมในหลายส่วนในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะด้านสุขภาพ การศึกษาวิจัย โครงสร้างพื้นฐาน และประเด็นสังคมและสิ่งแวดล้อมบางประเด็น แต่ปัญหาความยั่งยืนยังคงมีอยู่ในทุกมิติ และในหลายประเด็นมีสถานะแย่ลงตลอด 4 ปีที่ผ่านมา ทำให้เห็นว่า ในอีก 10 ปีที่เหลือ ประเทศไทยจะต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานและทำงานให้หนักขึ้นเพื่อให้ประเทศไทยสามารถบรรลุ SDG ได้ทันปีค.ศ. 2030